कक्षा – 6 | संस्कृतम्

वार्षिक परीक्षा **–** प्रश्नपत्रम्
समयः **– 3** घण्टाः **|** पूर्णाङ्काः **– 100**

निर्देशाः**:**

1. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।
2. उत्तराणि यथानिर्देशं लिखन्तु।
3. स्वच्छं सुलेखं च लिखन्तु।

खण्ड–क : अपठित-अवबोधनम् — 15 अंक

प्रश्न **1.** अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। **(10)**

एकस्मिन् ग्रामे एकः बालकः वसति स्म। तस्य नाम मोहनः आसीत्। सः प्रतिदिनं प्रातः शीघ्रम् उत्तिष्ठति। स्नानं कृत्वा विद्यालयं गच्छति। विद्यालये सः गुरूणां सम्मानं करोति। मित्रैः सह पठति, क्रीडति च। सः सदैव सत्यं वदति। एकदा सः मार्गे एकं वृद्धं पुरुषं अपश्यत्। वृद्धः मार्गं न जानाति स्म। मोहनः तं मार्गं दर्शयित्वा तस्य साहाय्यं अकरोत्। वृद्धः प्रसन्नः भूत्वा तस्मै आशीर्वादं दत्तवान्।

(क) एकपदेन उत्तरत – (2×1=2)

(i) बालकस्य नाम किम् आसीत्?

(ii) मोहनः कुत्र गच्छति?

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत – (2×2=4)

(i) मोहनः विद्यालये किं करोति?

(ii) मोहनः वृद्धस्य कथं साहाय्यम् अकरोत्?

(ग) गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत। (1)

(घ) भाषिककार्यं कुरुत – (3×1=3)

(i) ‘शीघ्रम्’ इत्यस्य विलोमपदं लिखत।

(ii) ‘वृद्धः’ इत्यस्य स्त्रीलिङ्गरूपं लिखत।

(iii) ‘गच्छति’ इत्यस्य कर्ता कः?

प्रश्न **2.** निम्नलिखितं पठित्वा उचितं विकल्पं चिनुत। **(5×1=5)**

(i) सूर्यः ___ उदेति। (पूर्वतः/पश्चिमतः)

(ii) मयूरः ___ अस्ति। (पक्षी/फलम्)

(iii) ‘जलम्’ इत्यस्य पर्यायः — (नीरम्/वनम्)

prtutorial.in

(iv) बालकाः ___ पठन्ति। (विद्यालये/विद्यालयः)

(v) 'दिनम्' इत्यस्य विलोमः — (रात्रिः/प्रातः)

खण्ड–ख : रचनात्मक-कार्यं — 20 अंक

प्रश्न **3.** चित्राधारितं पञ्च वाक्यानि संस्कृते लिखत। **(5)**

(विद्यालयस्य/उद्यानस्य चित्रम्)

प्रश्न **4.** शब्दमञ्जूषायाः सहायतया अनुच्छेदं पूरयत। **(5)**

मञ्जूषा**:** विद्यालयम्, मित्रैः, पठामि, शिक्षकः, क्रीडाक्षेत्रम्

मम नाम राहुलः। अहं प्रतिदिनं _____ गच्छामि। तत्र अहं _____ सह पठामि। मम प्रियः विषयः संस्कृतम् अस्ति। मम _____ अस्मान् प्रेम्णा पाठयति। अवकाशे अहं _____ गच्छामि। अहं मनोयोगेन _____।

प्रश्न **5.** संस्कृतेन पञ्च वाक्येषु 'मम परिवारः' इति विषयम् लिखत। **(5)**

प्रश्न **6.** संवादं पूरयत। **(5)**

रामः – नमस्ते! भवतः नाम किम्?

श्यामः – _____।

रामः – भवान् कुत्र पठति?

श्यामः – _____।

रामः – भवतः प्रियः विषयः कः?

श्यामः – _____।

रामः – भवान् प्रतिदिनं विद्यालयं गच्छति किम्?

श्यामः – _____।

रामः – धन्यवादः।

श्यामः – _____।

prtutorial.in

खण्ड–ग : अनुप्रयुक्त-व्याकरणम् — 30 अंक

प्रश्न **7.** उचितं शब्दरूपं चिनुत। **(5×1=5)**

(i) _____ पठति। (बालकः/बालकम्)

(ii) _____ फलानि खादतः। (बालकौ/बालकाः)

(iii) अहं _____ पश्यामि। (बालकम्/बालकः)

(iv) _____ गच्छन्ति। (बालिकाः/बालिकाम्)

(v) रामः _____ सह गच्छति। (मित्रेण/मित्रम्)

प्रश्न **8.** उचितं सर्वनामपदं लिखत। **(5×1=5)**

(i) सीता पठति। ___ बुद्धिमती अस्ति।

(ii) रामः धावति। ___ शीघ्रं धावति।

(iii) बालकौ पठतः। ___ छात्रौ स्तः।

(iv) बालिकाः गायन्ति। ___ प्रसन्नाः सन्ति।

(v) अहं छात्रः अस्मि। ___ संस्कृतं पठामि।

प्रश्न **9.** कोष्ठकस्थ धातोः उचितरूपं लिखत। **(5×1=5)**

(i) रामः पुस्तकं _____। (पठ्)

(ii) बालिका गीतं _____। (गा)

(iii) बालकाः क्रीडां _____। (क्रीड्)

(iv) वयं विद्यालयं _____। (गम्)

(v) त्वं जलं _____। (पिब्)

प्रश्न **10.** वचनं परिवर्तयत। **(5×1=5)**

(i) बालकः पठति। → _____

(ii) बालिकाः हसन्ति। → _____

(iii) वृक्षः अस्ति। → _____

(iv) छात्रौ गच्छतः। → _____

(v) फलानि पतन्ति। → _____

प्रश्न **11.** लिङ्गं परिवर्तयत। **(5×1=5)**

(i) बालकः → _____

(ii) शिक्षकः → _____

(iii) छात्रा → _____

(iv) पुत्रः → _____

(v) नर्तकी → _____

प्रश्न **12.** पर्यायपदानि लिखत। **(5×1=5)**

(i) सूर्यः — _____

(ii) जलम् — _____

(iii) पृथ्वी — _____

prtutorial.in

(iv) वनम् — _____

(v) गृहः — _____

खण्ड–घ : पठित-अवबोधनम् — 35 अंक

प्रश्न **13.** पाठ्यपुस्तकाधारितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत। **(10)**
(Deepakam-पाठानुसार शिक्षक द्वारा पाठ्यांश चयनित किया जाए।*)*

(क) एकपदेन उत्तरत – 2

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत – 4

(ग) उचितं शीर्षकं लिखत – 1

(घ) पर्याय/विलोम/सर्वनाम/क्रियापदाधारित प्रश्न – 3

प्रश्न **14.** पाठाधारितं पद्यांशं पठित्वा उत्तरत। **(8)**

(क) भावार्थं हिन्दीभाषया लिखत। (3)

(ख) एकपदेन उत्तरत। (2)

(ग) द्वे पर्यायपदे लिखत। (2)

(घ) एकं विलोमपदं लिखत। (1)

prtutorial.in

प्रश्न **15.** निम्नलिखितेषु प्रश्नेषु किन्हीं पाँच प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत। **(5×2=10)**

(i) विद्यालयस्य महत्त्वं किम्?

(ii) छात्रस्य कर्तव्यं किम्?

(iii) प्रकृतेः संरक्षणं कथं करणीयम्?

(iv) वृक्षाः अस्मभ्यं किं ददति?

(v) समयस्य महत्त्वं किम्?

(vi) सदाचारः किमर्थम् आवश्यकः?

(vii) मित्रस्य गुणाः के?

प्रश्न **16.** पाठाधारितं उचितं मिलानं कुरुत। **(4×1=4)**

‘अ’	‘ब’
(i) सूर्यः	(क) जलम्
(ii) मीनः	(ख) प्रकाशः
(iii) वृक्षः	(ग) आकाशे

(iv) पक्षी (घ) फलानि

प्रश्न **17.** रिक्तस्थानानि पाठाधारितैः उचितैः पदैः पूरयत। **(3×1=3)**

(i) _____ सत्यं वदति।

(ii) वृक्षे _____ सन्ति।

(iii) बालकाः _____ गच्छन्ति।

prtutorial.in